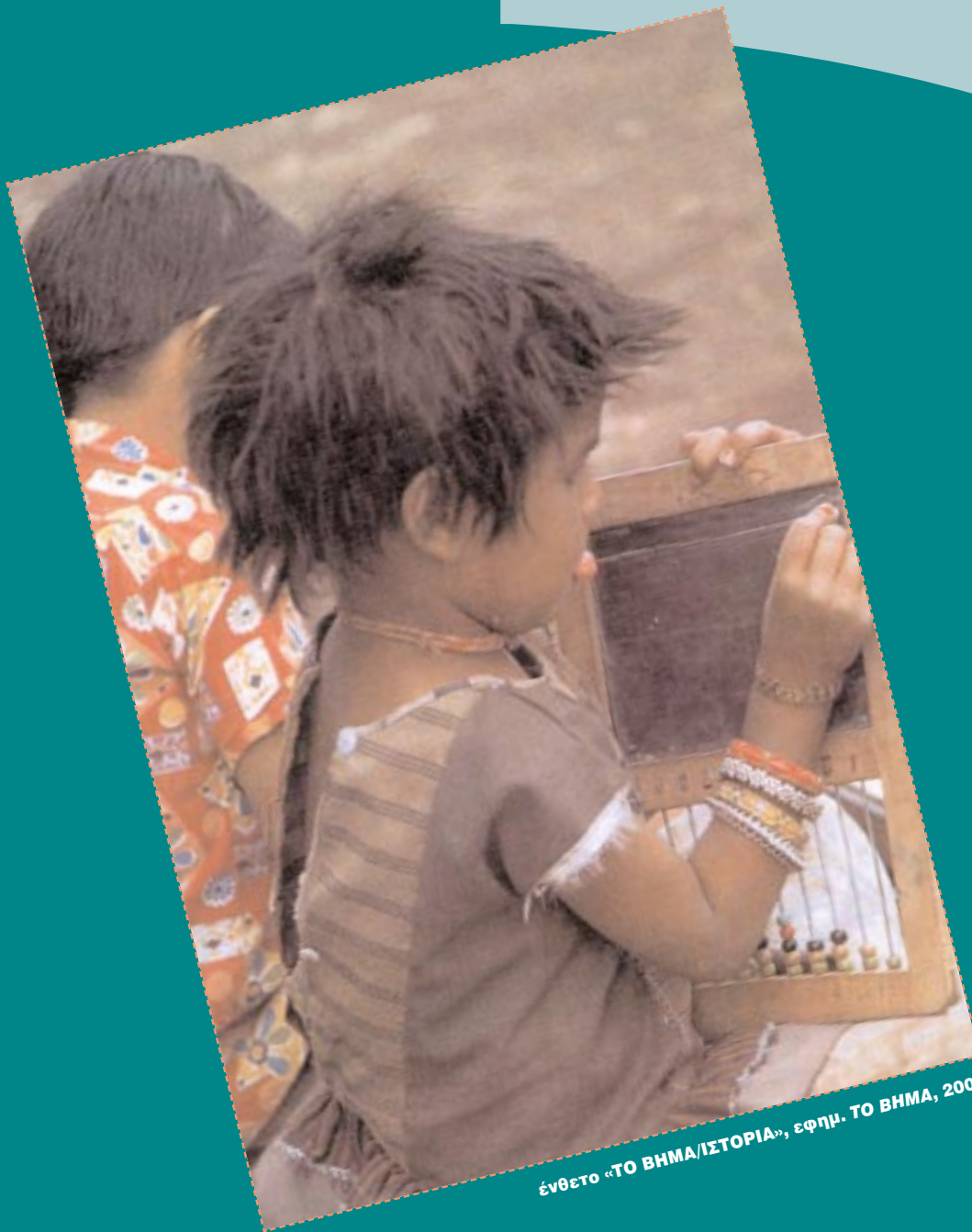

4η ενότητα

ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΤΟ ΧΡΟΝΟ...

- Οι διαθέσεις του ρήματος –
Μεταβατικά και αμετάβατα ρήματα –
Αντικείμενο
- Συνοχή ευρύτερου κειμένου

ένθετο «ΤΟ ΒΗΜΑ/ΙΣΤΟΡΙΑ», εφημ. ΤΟ ΒΗΜΑ, 2003

Α

Οι διαθέσεις του ρήματος – Μεταβατικά και αμετάβατα ρήματα – Αντικείμενο

Κείμενο 1 [Μεγαλώνουμε]

Πότε ακριβώς έγινε κι αποφάσισα να μεγαλώσω δεν το θυμάμαι. Ίσως όμως να ήμουν από πάντα μου «μεγάλη», πρώτον γιατί όταν η μαμά μιλούσε για μένα, έτσι πάντα με έλεγε: «η μεγάλη» (η μεγάλη έκανε αυτό, η μεγάλη πήγε εκεί) και δεύτερον γιατί τύχαινε πάντα να είμαι μεγαλύτερη από τη Ζωίτσα μας. Κάποια στιγμή λοιπόν το πήρα απόφαση: μεγάλωσα!

Πήγαινα άλλωστε στο γυμνάσιο και το μυαλό μου άρχισε να απλώνεται σε πολύ περισσότερα πράγματα. Άρχισα να σκέφτομαι πιο πολύ και κάπου κάπου να στεναχωριέμαι χωρίς κανένα λόγο. Τώρα πια δεν είχα να κάνω με μια μόνο δασκάλα, μα με τόσους πολλούς καθηγητές που ο καθένας είχε τις δικές του απαιτήσεις και νόμιζε πως εμείς είχαμε να διαβάσουμε μόνο το δικό του μάθημα! Εφτά ώρες την ημέρα, εφτά διαφορετικά μαθήματα. Τα μόνα που δεν θέλουν διάβασμα είναι η γυμναστική και η ωδική. Κάθε καθηγητής ξέρει πολλά πράγματα για το δικό του μάθημα και νομίζει πως είναι αυτονόητο να τα μάθουμε κι εμείς! [...]

Στα μαθηματικά σπάνια συγκεντρώνομαι. Συνήθως παρατηρώ την καθηγήτριά μου, την κυρία Πασσά, όμορφη με ξανθά μαλλιά και πολύ μοντέρνα ντυμένη, που στα δάχτυλά της φορά πάντα μεγάλα δαχτυλίδια. Παρατηρώ τη σκόνη της κιμωλίας που λερώνει τα κόκκινα νύχια της καθώς γράφει εξισώσεις στον πίνακα – ποτέ δεν καταλαβαίνω με την πρώτη γιατί αυτό ισούται με κείνο και κείνο με κάποιο άλλο. Γενικά, η άλγεβρα είναι η χειρότερή μου και γι' αυτό πάντα την αφήνω για το τέλος – περιμένω τον μπαμπά να 'ρθει από τη δουλειά του να λύσουμε τις ασκήσεις μαζί. Προτιμώ τη γεωμετρία γιατί μ' αρέσει να σχεδιάζω.

Το ωραιότερο μάθημα στην πρώτη γυμνασίου είναι σίγουρα η ιστορία. Η καθηγήτριά μας, η κυρία Πιπερίγκου, είναι σίγουρο πως στην προηγούμενη ζωή της θα είχε ζήσει στην αρχαία Αθήνα! Πώς να το εξηγήσω αλλιώς; Αφού όταν μιλάει για τον άτυχο για τους Αθηναίους Πελοποννησιακό πόλεμο μόνο που δεν κλαίει! Κι ας τα 'χει βάλει τόσες φορές με τους αρχαίους Αθηναίους και την αχαριστία τους που εξορίσανε έναν Αριστείδη κι ένα Θεμιστοκλή και που καταδίκασαν σε θάνατο το Σωκράτη, το μεγαλύτερο Δάσκαλο των αιώνων. Λεπτή, μικροσκοπική, μ' ένα χάρακα πάντα στο χέρι για να δείχνει στο χάρτη τις αποικίες των Ελλήνων, η κυρία Πιπερίγκου διηγείται τόσο όμορφα, έτσι που όλες αγαπάμε πολύ την ιστορία και δεν τη βαριόμαστε ποτέ.

Νένα Ι. Κοκκινάκη, *Η Ζωίτσα, Ένα αληθινό παραμύθι*, εκδ. Βιβλιοπωλείον της Εστίας, 2002

- 1 Κάποιες από τις σκέψεις της αφηγήτριας για το Γυμνάσιο και κυρίως η προτίμησή της για το μάθημα της Ιστορίας εκφράζονται με τα υπογραμμισμένα ρήματα του κειμένου. Βρείτε τις διαθέσεις τους.
- 2 Μετατρέψτε την ενεργητική σύνταξη των ακόλουθων φράσεων σε παθητική:
  - α. *Οι Αθηναίοι καταδίκασαν σε θάνατο το Σωκράτη.*
.....
  - β. *Η σκόνη της κιμωλίας λερώνει τα κόκκινα νύχια της.*
.....
- 3 Χαρακτηρίστε τα υπογραμμισμένα ρήματα μεταβατικά (Μ) ή αμετάβατα (Α) και υπογραμμίστε τα αντικείμενά τους.
  - α. *Το μυαλό μου άρχιζε να απλώνεται σε πολύ περισσότερα πράγματα.*
.....
  - β. *...που εξορίσανε έναν Αριστείδα κι ένα Θεμιστοκλή...*
.....
  - γ. *...ο καθένας είχε τις δικές του απαιτήσεις και νόμιζε πως εμείς είχαμε να διαβάσουμε μόνο το δικό του μάθημα!*
.....
  - δ. *Πώς να το εξηγήσω αλλιώς;*
.....

Κείμενο 2 [Αρχίζουμε πρόβες για την εθνική γιορτή]

Τέλεια! Σήμερα στο μάθημα της μουσικής ήταν τέλεια! Γιατί από αύριο αρχίζουμε πρόβες για τη γιορτή της 25ης Μαρτίου. Θα κάνουμε πρόβες με τη χορωδία, θα χάνουμε μαθήματα! Έχουμε μια κάπως μικρή χορωδία στο σχολείο, καμιά τριανταριά άτομα και έχει πλάκα. Το ρεπερτόριο θα 'ναι το συνηθισμένο: Ελεύθεροι Πολιορκημένοι και δώσ' του. Φέτος θα 'χουμε και την Τζίνα με τ' ακορντεόν και μελόντικες και ξυλόφωνα. Θαυμάσια. Από τώρα ονειρεύομαι τις ώρες μαθημάτων που θα χαθούν στις πρόβες. Και η καλλιτεχνικού, η Βαφειώτη, μας λέει ότι θέλει μια ομάδα να σχεδιάσει κάτι σκηνικά και κάτι Κολοκοτρώνηδες και κάτι σημαίες και δάφνες. Μέσα! Υπολογίζω κι άλλες χαμένες ώρες μαθημάτων.

Σοβαρά σοβαρά, λέω στη Βαφειώτη, που είναι πολύ κλασική καλλιτεχνικού και ώρες ώρες μιλάει καθαρευουσιάνικα:

– Είμαι στη διάθεσή σας, κυρία Βαφειώτη, έτοιμη να ταχθώ στην καλλιτεχνική δημιουργία! (μα, πού τα βρίσκω!!...) Σηκώνει τα φρύδια με ύφος σαν να λέει «Τώρα με δουλεύει η μικρή; Τι γίνεται;» και πετάει:

– Καλά... ναι... βέβαια... να το συζητήσουμε...

ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΤΟ ΧΡΟΝΟ

– Τι να συζητήσουμε, κυρία; Θέλω πολύ να τ' αναλάβω. Και νομίζω πως κι ο Οικονομίδης θέλει να βοηθήσει.

Ορίστε, πάω να κάνω κατάσταση και στο Βασίλη, για να μη με βρίζει μετά ότι χάνω μόνο εγώ μαθήματα και δεν τον σκέφτομαι και τον αφήνω να υποφέρει και να σκάει στη βλαμμένη τάξη μας.

Ευτυχώς, πολλοί εθελοντές για το δημιουργικό μέρος της γιορτής δεν υπάρχουν και έτσι έχουμε πολλές πιθανότητες με το Βασίλη να είμαστε εμείς οι επίσημοιμπογιατζήδες της εθνικής γιορτής. Αλλά κάτι δεν προβλέψαμε.

Μας παίρνει λοιπόν η Βαφειώτη στο διάλειμμα και μας πάει στο Γυμνασιάρχη, για να τον ρωτήσει αν μπορούμε να αναλάβουμε εμείς και τις αφίσες.

– Και γιατί να μην μπορούμε; Γιατί να πει όχι; Αφού προσφερόμαστε. Εθελοντικά ερχόμαστε! επιμένω.

– Ναι, αλλά, απ' όσο γνωρίζω, είστε ήδη μέλη της χορωδίας μας και δεν ξέρω αν θα ήτο φρόνιμο να χάσετε περαιτέρω διδακτικές ώρες, λαμβάνοντας μέρος και στην παρούσα δραστηριότητα, απάντησε η Βαφειώτη στ' αρχαία.

– Γι' αυτό, χρειαζόμαστε την έγκριση του κυρίου Γυμνασιάρχου.

Ο κύριος Γυμνασιάρχης δίνει, ευτυχώς, τη συγκατάθεσή του, ελλείψει άλλων εθελοντών, κι έτσι, να 'μαστε οι «Εθνικοί Μπογιατζήδες». Για ένα μήνα και βάλε θα χάνουμε περίπου τέσσερις έως έξι ώρες τη βδομάδα! Βέβαια, δε μας χαρίζουν Φιλολογικά ή Μαθηματικά, αλλά μας παίρνουν απ' τα Θρησκευτικά, τις Γυμναστικές κι αυτά.

Η Καρακατσάνη, η μουσικού, είναι γεμάτη ενθουσιασμό και προσπαθεί να δέσει όλες τις φωνές και τα όργανα μαζί, ενώ βγάζει και δυο τρεις που θα κάνουν σόλο, έτσι, για να γίνει ακόμα πιο συγκινητική η ατμόσφαιρα. Και οι προετοιμασίες των αφισών προχωρούν. Είναι η Μάρθα με τον Πέτρο που βοηθούν στις ζωγραφικές.

Χαρά Γιαννακοπούλου, *Λητώ*, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 1999

1 Από την προετοιμασία της σχολικής γιορτής επιλέξαμε τις παρακάτω φράσεις. Αντικαταστήστε τα αντικείμενα των ρημάτων με άλλα από τη δική σας σχολική ζωή, όπως το παράδειγμα:

Σηκώνει

τα φρύδια
τα λεπτά της χέρια
όποιον τύχει
το μαθητή

Έχουμε

μια χορωδία
.....
.....
.....

Ο κ. γυμνασιάρχης δίνει

τη συγκατάθεσή του
.....
.....
.....

στην καθηγήτρια
.....
.....
.....

Η Βαφειώτη   μάς   λέει   ότι θέλει μια ομάδα
 .....
 .....
 .....

2 Χρησιμοποιήστε τα παρακάτω μεταβατικά ρήματα ως αμετάβητα σε φράσεις που αναφέρονται σε μια συνηθισμένη μέρα σας στο σχολείο.

- a. Από αύριο αρχίζουμε πρόβες για τη γιορτή.
 .....
- β. Τώρα με δουλεύει η μικρή;
 .....
- γ. Ώρες ώρες μιλάει καθαρευουσιάνικα.
 .....
- δ. Μας πάει στο γυμνασιάρχη.
 .....

3 Χρησιμοποιήστε τα παρακάτω ρήματα με σύστοιχο αντικείμενο μέσα σε φράσεις ή παραλείψτε το αφήνοντας τον επιθετικό προσδιορισμό ή αντικαθιστώντας το με την αόριστη αντωνυμία ή με επίρρημα: *ονειρεύομαι, λέω, σχεδιάζω.*

.....
 .....
 .....

B Συνοχή ευρύτερου κειμένου

Κείμενο 3 [Πώς θέλουμε ένα σύγχρονο σχολείο...]

Το ελληνικό σχολείο δέχεται αμείλικτη κριτική εξαιτίας των ποικίλων προβλημάτων που αναφέρονται στο χώρο. Έτσι, λοιπόν, κρίνεται επιτακτική η ανάγκη αναβάθμισής του. Οι αλλαγές στα εκπαιδευτικά προγράμματα πρέπει να γίνουν στόχος της εκπαίδευσης, ώστε να παρέχουν στο μαθητή γνώσεις χρήσιμες και όχι ο μαθητής να ασχολείται με αντικείμενα που δεν του παρέχουν ουσιαστική γνώση.

Το πρόγραμμα, λοιπόν, θα πρέπει να υποστηρίζει την εθνική μας παιδεία, να αναδεικνύει και να αξιοποιεί τη συνολική πνευματική μας περιουσία, να στηρίζει, όμως, και τις πανανθρώπινες αξίες. Πρέπει, όμως, στις σύγχρονες επιστημονικές και πνευματικές κατακτήσεις να μπορεί να παρακολουθεί τις εξελίξεις και τους ρυθμούς της προόδου. Σκοπός της είναι να καλλιεργεί την

ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΤΟ ΧΡΟΝΟ

αγάπη για την πατρίδα και το σεβασμό για τις άλλες πατρίδες. Η νοσηρή αγάπη για την πατρίδα, η προγονολατρεία, ο εθνικισμός, η ξενοφοβία και η εθνική αλαζονεία δεν έχουν θέση στο σύγχρονο ελληνικό σχολείο, γιατί συγκρούονται με τη βαθύτερη ουσία του ελληνισμού και υπονομεύουν την πρόοδο της πατρίδας μας.

Επίσης, θα ήταν σωστό να περιοριστούν οι εξετάσεις που ευνοούν την αποστήθιση, τον ανταγωνισμό, τη βαθμοθηρία, ενώ παράλληλα φορτώνουν τα παιδιά με άγχος. Το Ελληνικό Σχολείο, επίσης, δεν πρέπει να περιφρονεί την τεχνολογία. Ο τεχνοκρατικός προσανατολισμός είναι κατακριτέος, πρέπει, όμως, να αφήσουμε έξω από το σχολείο τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές και τα οπτικοακουστικά μέσα; Ο άνθρωπος πρέπει να γνωρίζει να τα χειρίζεται, ώστε να γίνει ανεξάρτητος στο μέλλον και να μην κινδυνεύει να υποταχθεί στην πιο χυδαία χρήση τους.

Το σύγχρονο σχολείο θα πρέπει να βοηθάει το νέο άνθρωπο να δημιουργεί σωστή προσωπικότητα και να τον γαλουχεί με τις αξίες του ανθρωπισμού και του πατριωτισμού και να μην παράγει νεόπλουτους της μάθησης, που έχουν την ίδια κίβδηλη ευγένεια με τους νεόπλουτους του χρήματος, όπως γράφει και ο Σεφέρης.

Αικ. Συγγρού (μαθήτρια), *Βουλή των Εφήβων*, τ. Β' (διασκευή)

■ Αφού διαβάσετε προσεκτικά το παραπάνω κείμενο που έγραψε μια μαθήτρια για τη Βουλή των Εφήβων, απαντήστε στα εξής ερωτήματα:

- α. Ποιο είναι το θέμα του κειμένου και για ποιο σκοπό γράφτηκε;
- β. Με ποιο τρόπο και με ποιες απόψεις-θέσεις γράφει τον πρόλογο και τον επίλογο του κειμένου της η μαθήτρια;

